

D E C I Z I E

12 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 20 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui

Cara Vasili xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 15.06.2018 - 26.07.2018;

Instanță de apel: 18.09.2018 - 20.12.2018;

Instanță de recurs: 09.04.2019 - 12.11.2019.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul sediul Taraclia din 26 iulie 2018, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală*, Cara Vasili a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.287 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 25 000 lei.

A fost dispusă încasarea de la Cara Vasili în beneficiul lui Voinschi Nicolae suma de 4 350 lei, pentru repararea prejudiciului cauzat.

Solicitarea procurorului privind încasarea de la Cara Vasile a cheltuielilor de judecată în beneficiul statului în sumă de 640 lei, a fost respinsă.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, la 03 aprilie 2018, aproximativ la ora 20:30, Cara Vasili, aflându-se pe o porțiune a drumului de ocolire a or. Taraclia, amplasat lângă teritoriul SA „Santec” or. Taraclia, din intenții huliganice, având scopul încălcării grosolane a ordinii publice, s-a apropiat de Voinschi Nicolae, care se deplasa pe drum, și, exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, manifestând o deosebită obrăznicie, exprimându-se cu cuvinte necenzurate, i-a aplicat lui Voinschi Nicolae două lovituri cu mâna în regiunea feței, după care, fără a reacționa la observațiile lui Voinschi Nicolae privind comportamentul infam și rugămintea acestuia de a înceta maltratarea, exprimându-se cu cuvinte necenzurate în adresa lui Voinschi Nicolae, i-a aplicat ultimului multiple lovituri cu pumnii în regiunea capului. În urma acțiunilor huliganice lui Voinschi Nicolae i-au fost cauzate vătămări corporale ușoare.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia în partea respingerii cerințelor procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea din contul lui Cara Vasili în beneficiul statului a sumei de 640 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

În motivarea apelului a invocat că, nu contestă calificarea acțiunilor inculpatului și pedeapsa aplicată, însă consideră că instanța neîntemeiat a respins cerința procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 640 lei suportate în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare.

Prima instanță nu a luat în considerație faptul că expertiza medico-legală a fost efectuată din contul statului, nu a ținut cont de prevederile art.229 Cod de procedură penală, care stipulează că instanța poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare. Nu au fost stabilite motive pentru a-l elibera pe inculpatul Cara Vasili de la plata cheltuielilor judiciare, prevăzute de art.229 alin.(3) Cod de procedură penală.

Mai mult, inculpatul a menționat expres în instanță, că solicită aplicarea pedepsei în formă de amendă, astfel a dat de înțeles că are venituri ce i-ar permite achitarea amenzii în sumă de 25 000 lei, ceea ce atestă că are posibilitate de a achita și cheltuielile judiciare.

Curtea Europeană de asemenea relevă că persoana condamnată este obligată să achite cheltuielile de judecată (hotărârea CtEDO Croissant vs Germania din 25.09.1992).

3.1. Inculpatul Cara Vasili a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia cu încetarea procesului penal cu tragerea la răspundere contravențională, în baza art.55 Cod penal și lăsarea acțiunii civile pentru a fi examinată în procedura civilă.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, în privința inculpatului urmează a fi aplicate prevederile art.55 Cod penal. Partea vătămată Voinschi Nicolae nu a prezentat copia bonurilor de plată ce ar confirma suma prejudiciului cauzat. Părții vătămate i-au fost acordate serviciile medicale și protezarea dinților de către o stomatologie privată SRL „Medical-Dent”, fără a fi eliberate bonuri de plată, nu a fost prezentată fișa medicală cu indicarea diagnozei și volumului serviciilor medicale acordate, fiind eliberat doar certificat ce nu constituie o dispoziție de plată de strictă evidență, conform căruia lui Voinschi Nicolae i-au fost montate două știfturi și două coroane dentare. Bonurile de plată prezentate nu sunt probe ce ar dovedi că au fost eliberate în privința unei persoane concrete, și anume pentru restabilirea dinților.

La aplicarea pedepsei instanța nu a luat în considerație vârsta inculpatului, săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, anterior nu a fost judecat.

Prima instanță neîntemeiat a constatat că în privința lui Cara Vasili nu poate fi încetat procesul penal în baza art.55 Cod penal, deoarece nu a fost reparat prejudiciul cauzat. Partea vătămată în cadrul urmăririi penale nu a indicat suma prejudiciului material, iar cererea a scris-o în instanță la 17.07.2018, la indicația procurorului.

Mai mult, inculpatul a recunoscut vinovăția, la locul de trai și locul de muncă se caracterizează pozitiv, nu se află la evidenta medicului narcolog și

psihiatru.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 20 decembrie 2018, au fost respinse ca nefondate apelurile, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, prima instanță la stabilirea și individualizarea pedepsei lui Cara Vasili, a reținut că, inculpatul a comis infracțiunea prevăzută art.287 alin.(1) Cod penal, pentru care prima instanță, dând eficiență prevederilor art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală și art.art.61, 75, Cod penal, i-a stabilit pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 25 000 lei.

La fel, instanța de apel a reținut că, infracțiunea săvârșită de Cara Vasili, prin prisma prevederilor art.16 Cod penal, constituie o infracțiune mai puțin gravă, care, raportată la circumstanțele existente, atestă o apreciere justă de către instanța de fond a criteriilor de individualizare a pedepsei în privința inculpatului Cara Vasili.

Astfel, la stabilirea acestei pedepse prima instanță a ținut cont de gravitatea infracțiunii, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, lipsa circumstanțelor agravante; circumstanțe atenuante - săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, cu referire la personalitatea inculpatului Cara Vasili, acesta anterior nu a fost judecat, nu prezintă pericol pentru societate, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, a manifestat căință sinceră și a recunoscut vinovăția, nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune.

Deci, în opinia instanței de apel, prima instanță i-a stabilit inculpatului o pedeapsă echitabilă în raport cu fapta comisă, cea mai blândă din categoriile de pedepse prevăzute la sancțiunea normei penale, stabilită la limita apropiată de cea minimă prevăzută de lege.

Totodată, o pedeapsă de altă categorie nu poate fi stabilită în privința lui Cara Vasili datorită faptului că acesta nu a fost de acord cu pedeapsa muncii neremunerate în folosul comunității, or, această pedeapsă poate fi aplicată doar persoanelor care acceptă să execute o asemenea sancțiune, iar pedeapsa cu închisoarea este prea aspră, ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit.

În viziunea instanței de apel sentința adoptată este echitabilă, dat fiind că pedeapsă este proporțională faptei și vinovăției.

4.2. Referitor la acțiunea civilă, instanța de apel a indicat că, prima instanță a admis cerința părții vătămate cu privire la încasarea sumei de 4 350 lei din contul inculpatului cu titlu de prejudiciu material, ca urmare a faptului că inculpatul a recunoscut acțiunea civilă în ședința de judecată, fără vre-o rezervă și a fost de acord să recupereze prejudiciul material la suma pretinsă de partea vătămată.

Cu trimitere la prevederile art.219 alin.(1), alin.(3) pct.2) Cod de procedură penală, instanța de apel a notat că, soluția primei instanțe referitor la prejudiciul material suportat este corectă și urmează a fi menținută.

Partea vătămată a solicitat recuperarea prejudiciului material suportat în legătură cu protezarea dinților, prezentând bonuri de casă eliberate de o stomatologie privată și un certificat, precum că i-au fost montate două știfturi și două coroane dentare la suma de 4 000 lei, precum și cheltuieli de transport în sumă de 350 lei.

Prima instanță întemeiat a admis acțiunea civilă, or, inculpatul din start și-a

exprimat acordul de a achita părții vătămate suma prejudiciului material, fără a invoca lipsa probelor sau examinarea acțiunii civile în ordinea procedurii civile.

4.3. Totodată, prima instanță corect a conchis că în privința inculpatului nu este temei de aplicare a art.55 Cod penal, or, condițiile obligatorii prescrise de această normă au un caracter cumulativ.

Criticele formulate de inculpat prin care se susține posibilitatea aplicării în privința acestuia a prevederilor art.55 Cod penal sunt neîntemeiate, or, inculpatul nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune, deși a recunoscut acțiunea civilă și a fost de acord de a achita prejudiciul material.

Mai mult, instanța trebuie să ajungă la convingerea că corectarea persoanei vinovate este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale. La caz, prima instanță just a menționat că nu a fost prezentată nici o informație caracterizantă a inculpatului pentru ca instanța să constate posibilitatea corectării acestuia fără a fi supus răspunderii penale prin prisma personalității. În acest sens, nu au fost întrunite cumulativ condițiile impuse de lege, din care motiv, instanța de apel a ajuns la concluzia că este inoportună aplicarea în privința lui Cara Vasili a prevederilor art.55 Cod penal.

4.4. Instanța de apel a apreciat ca nefondată solicitarea procurorului privind încasarea de la inculpatul Cara Vasili în contul statului a cheltuielilor suportate în scopul efectuării expertizei judiciare și raportului de constatare, în cuantum de 640 lei, or, aceste sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

Cu trimiterea la prevederile art.art.227, 142 alin.(2), 143 alin.(1) pct.2) Cod de procedură penală, art.art.2, 11 alin.(2), 75 alin.(3) a Legii nr.68 din 14.04.2016, „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, instanța de apel a notat că, în cazurile când expertiza judiciară se efectuează la inițiativa organului de urmărire penală ori instanței de judecată - autorități abilitate ale statului, plata pentru cheltuielile suportate se face din contul bugetului de stat, iar în cazurile când expertiza judiciară se efectuează la inițiativa proprie și pe cont propriu de persoana participantă la procesul penal, plata respectivă se face din contul acestei persoane.

Prin urmare, odată ce ordonatorul expertizei este o instituție abilitată a statului și, respectiv, nu există cererea inculpatului privind efectuarea raportului și expertizei respective, prin prisma normelor de drept enunțate la punctul precedent, rezultă în mod cert și univoc, că plata pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară se face din contul mijloacelor bugetului de stat. Or, legea nu prevede o altă modalitate de plată a expertizelor judiciare în cazul în care elementele de fapt, în calitate de probe în procesul penal, constatate prin intermediul raportului de expertiză, sunt administrate la inițiativa organului de urmărire penală sau instanței de judecată.

Chestiunea cu privire la plata cheltuielilor judiciare legate de efectuarea expertizei, prin prisma prevederilor art.art.227-229 și 142-143 Cod de procedură penală, urmează a fi soluționată în strictă conformitate cu prevederile actului legislativ special, or, în domeniul achitării costului expertizei judiciare se aplică în exclusivitate Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016, „Cu privire la expertiza judiciară și

statutul expertului judiciar”.

Instanța de apel a atestat că, din materialele cauzei s-a constatat cu certitudine că, în temeiul îndreptării IP Taraclia din 17.04.2018 a fost efectuat raportul de constatare din 25.04.2018 în privința lui Voinschi Nicolae în vederea determinării leziunilor corporale și gradului de gravitate (f.d.15), prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al SUP a IP Taraclia din 08.05.2018, a fost dispusă efectuarea expertizei medico-legale, în vederea stabilirii caracterului și gravității vătămărilor corporale la partea vătămată Voinschi Nicolae (f.d.45), fără a exista o asemenea cerere din partea părții apărării.

Prima instanța a ținut cont de faptul că expertiza judiciară a fost dispusă în cadrul efectuării urmăririi penale, pentru acumularea probatoriului necesar și aceste cheltuieli sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare și recuperate din contul alocațiilor de stat, și nu urmează să fie puse pe seama inculpatului, or, aceste acțiuni țin de activitatea organului de urmărire penală, sarcina căruia este depistarea circumstanțelor care dovedesc comiterea infracțiunii și identificarea făptuitorului, pentru înaintarea învinuirii făptuitorului. Trecerea în contul statului a cheltuielilor în procesul penal se întemeiază în necesitatea desfășurării procesului penal din oficiu, pentru ca nici un infractor să nu rămână nepedepsit.

Reieșind din aceste circumstanțe, instanța de apel a considerat oportun de a respinge cerința acuzatorului de stat privind încasarea de la inculpatul Cara Vasili a cheltuielilor de judecată în sumă de 640 lei. Toate aceste cheltuieli judiciare fiind trecute în contul statului, potrivit prevederilor art.227 alin.(3) Cod de procedură penală.

5. Procurorul, în temeiul pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia solicitând casarea parțială a acesteia, în partea respingerii încasării cheltuielilor de judecată, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea de la Cara Vasili în beneficiul statului suma de 640 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, orice prejudiciu cauzat fie persoanei fizice/juridice sau statului urmează să fie reparat.

La fel, în opinia recurentului nu este clară poziția instanței de apel, or, această contravine practicii judiciare în cauze similare.

Cu trimitere la prevederile art.art.227 alin.(1), (2) pct.5), 229 alin.(1) Cod de procedură penală, recurentul a indicat că, în speță statul și-a onorat obligația de a demonstra vinovăția inculpatului prin acțiuni de procedură legală, iar pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal a suportat cheltuieli care potrivit art.227 Cod de procedură penală, se încadrează în noțiunea de cheltuieli judiciare care indiscutabil urmează a fi recuperate din contul inculpatului, or, însăși acțiunile ilegale comise de acesta le-au generat.

6. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit art.434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se

pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În această ordine de idei, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator. Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În contextul celor expuse, este relevant de specificat că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Reieșind din sumarul recursului declarat de procuror, se constată că acesta este întemeiat în baza pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la Cara Vasili a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 640 lei.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelului, nu a respectat întru totul prevederile art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, astfel că hotărârea atacată nu cuprinde întru totul motivele pe care se întemeiază soluția.

Deci, instanța de recurs reține că, prima instanță l-a recunoscut vinovat și l-a condamnat pe Cara Vasili, totodată a respins ca neîntemeiată solicitarea procurorului, privind încasarea de la inculpat a cheltuielilor de judecată în sumă de 640 lei, soluție menținută de către instanța de apel. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat că „...în cazurile când expertiza judiciară se efectuează la inițiativa organului de urmărire penală ori instanței de judecată - autorități abilitate ale statului, plata pentru cheltuielile suportate se face din contul

bugetului de stat, iar în cazurile când expertiza judiciară se efectuează la inițiativa proprie și pe cont propriu de persoana participantă la procesul penal, plata respectivă se face din contul acestei persoane ...”, astfel considerând necesar respingerea apelului procurorului.

Prin urmare, se reține că procurorul solicită încasarea de la Cara Vasili a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 640 lei, în legătură cu efectuarea raportului de constatare nr.201811P0281 din 25.04.2018 și raportului de expertiză judiciară nr.201811D0119 din 11.05.2018.

Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizei judiciare, instanța de apel făcând trimitere la prevederile art.art.227-229 și 142-143 Cod de procedură penală, a omis faptul că art.227 alin.(2) pct.5) Cod de procedură penală, prevede că, cheltuielile judiciare cuprind și sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

La fel, instanța ține să menționeze că prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr.40-47 art.108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) art.143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Totodată, se reține că alin.(1) art.143 Cod de procedură penală, prevede cazurile când expertiza judiciară se dispune și se efectuează în mod obligatoriu, care în același timp corespunde situației din speță, deoarece pentru a stabili gradul de gravitate a leziunilor corporale a părții vătămate, era necesară efectuarea expertize.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal lărgit constată că, aceasta dispunând menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 640 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile legislației procesual penale, adoptând o soluție pripită.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul penal constată că, în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurent și prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, „hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, fiindcă instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate și să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele expuse în pct.6 din prezenta decizie.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură

penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, în cauza penală în privința lui *Cara Vasili* xxxxx, casează parțial decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 20 decembrie 2018, în partea neîncasării cheltuielilor de judecată și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia pronunțată motivat la 12 decembrie 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico